

WANDELINGEN

DOOR DE

BEZIELDE SCHEPPING,

DOOR

W. PEGENHARDT.

MET PLATEN.

EERSTE DEEL.

AMSTERDAM,
JAN LEENDERTZ.

DE NEUSHOORN.

Hoewel in eenige opzichten, vooral wat den uiterlijken vorm en de kleur betreft, met den olifant overeenkomende, is er toch tusschen deze en den NEUSHOORN of *Rhinoceros* merklijk verschil, en dat verschil is niet in het voordeel van den Rhinoceros. Hoe kolossaal de olifant ook zijn moge, zijn uiterlijk maakt geen onaangename indruk op den beschouwer, integendeel, dat hooge, recht-opgaande voorhoofd, neemt ons al terstond voor het dier in, zelfs alvorens wij nader met zijne eigenschappen, zijne leerzaamheid en al, wat we vroeger in hem opmerkten, bekend worden. Niet alzoo met den Neushoorn. Reeds zijn uiterlijk heeft weinig aanlokkelijks. Eene dikke, ruwe, wratachtige huid, hier en daar slechts met enkele borstelige haren voorzien, bedekt hem, en die huid hangt bij hals en zijden, ook soms van achteren in breede plooiën af. Zijn groote, langwerpige kop, draagt slechts kleine, hoog liggende oogen, en loopt in eene groote, puntige bovenlip uit, die het dier wel een halven voet langer kan uitrekken en als slurf gebruiken. Op den neus, en

dit strekt geenszins om aan het voorkomen van het dier eenige behagelijkheid bij te zetten, op den neus, die eenigszins gewelfd is, staat een horen, of bij eenige soorten twee achter elkander, waaraan het dier zijn naam ontleend heeft. Zijn lang, log lichaam, met dikke neêrhangende buik, rust op korte, zware pooten, wier teenen met hoeven voorzien zijn. Zeer onderscheiden is die horen van het gewei der herten of de horens van het rund. Hij is niet, als bij deze, aan de voorhoofdsbeenderen verbonden, maar daarvan los en slechts gehecht aan de huid. Men kan hem als zeer dicht opeengepakte haren beschouwen, zóó dicht echter, dat die haren eene krachtig ineengeweven zelfstandigheid geworden zijn, waarmee het dier buitengewone kracht kan ontwikkelen. Langzaam is de groei van dien horen, en eerst na jaren heeft hij zijn volkomen wasdom gekregen, maar is dan ook een vreeselijk wapen voor het woeste dier. Aan dien horen werd reeds van vroegen tijd af door Afrikaan en Aziaat groote waarde gehecht. In goud gevat en tot drinkbeker gevormd, had hij, meende men, het vermogen om ook het minste vergif, dat in den drank mocht gemengd zijn, te ontdekken, want, in dit geval, bruischte het vocht met groote kracht in den beker op.

De tanden doen den Rhinoceros terstond als een plantenetend dier herkennen. Sommigen, bepaaldelijk die in Afrika thuis behooren, hebben in de bovenkaak geen en in de onderkaak slechts vier kleine snijtanden, die spoedig uitvallen. De Neushorens van Azië daarentegen bezitten in boven- en onderkaak beide vier snijtanden, in de bovenkaak zijn de middelste het langst, in de onderkaak de buitenste; de kleine vallen spoedig uit. Wat de kiezen betreft, deze zijn aan iedere zijde van de boven- en

de onderkaak geplaatst en zeven in getal; zij hebben geenszins den omvang van die der olifanten, maar bewijzen door den vorm hunner kroonen duidelijk hunne geschiktheid voor het vermalen van plantenvoedsel. Bladeren en takken, droge, saprijke planten en gras zijn hem dan ook welkom, en, ongevoelig voor de afwisseling van warmte en koude, zoekt hij dat voedsel zoowel in de warme vlakten als in de hooge en koude streken van het gebergte.

Is het uiterlijk voorkomen van den Neushoren weinig aantrekkelijk, zijn aard en levenswijze is dit evenmin. In tegenoverstelling van den olifant, schuwt hij het gezelschap van zijne natuurgenooten. Eenzaam dwaalt hij door de vlakten en wildernissen heen; onverschillig voor het omringende, alleen nu en dan een onaangenaam geluid uitstootende, en woest takken en bladeren afscheurende om zijn honger te stillen. Slechts in den paartijd ziet men twee Neushorens bijeen, of het mocht een moeder met haar jong zijn, — maar dit duurt niet lang; nauwelijks is het laatste in staat zich zelf te verdedigen, of het verlaat de moeder en begint zijne eenzellige levenswijze. Toch doet zich dit ongezellige dier, in zijn zorg voor het jong, zoolang dit bij hem is, ook weder van eene gunstige zijde kennen. Ofschoon, in overeenstemming met den geheelen indruk, dien hij maakt, de verstandelijke vermogens bij hem op geringen trap staan, scherpt die zorg hem toch tot meer overleg, dan men zou verwachten, en de voorbeelden zijn er, waarbij de Rhinoceros, door velerlei middelen zijn jong aan de vervolging wist te onttrekken of zich zelf in de verdediging daarvan edelmoedig opofferde.

Daar gaat hij stug en onverschillig heen, — maar toch

ook licht in woede ontstoken. Een struik of een, uit den grond opgeschoten, wortel, die hem in den weg komt, doet zijn toorn ontbranden, en ijlings stort hij zich met den vreeselijken horen op zijn vermeenden vijand. — Daarom ook is de jacht op Rhinocerossen een der gevaarlijkste. Met fijn gehoor en scherpe reuk begiftigd, ontwaart de Neushoorn zijn vijand reeds in de verte. Niets evenaart alsdan de woede, waarmee hij komt aanrennen. Bereikt hij zijn vijand, eer deze zich door een gelukkig schot of door ijlings op een boom te klimmen, beveiligen kan, dan vat hij hem op dien horen, werpt hem eenige malen in de lucht, en vertrappt hem met zijne forsche pooten.

Van de Neushorens met slechts één horen, kent men twee soorten: den *Indischen* en den *Javaanschen*, terwijl op het eiland Sumatra mede eene soort voorkomt, met twee horens gewapend. Van die twee horens is de voorste de grootste, ofschoon beiden, in vergelijking van die der andere soorten, klein zijn. Ook het dier zelf is niet zoo groot als de andere Neushorens, en zijne huidplooiën zijn niet zoo diep.

De grootste Rhinocerossen worden in Afrika gevonden; van den *Kaapschen* is de voorste horen naar achter gekromd, en bereikt soms eene lengte van twee voet, de achterste is veel korter.

Behalve deze heeft men nog andere soorten, waaronder de *Witte Neushoren*, wiens bruinachtig, witte kleur hem dien naam heeft doen geven. De voorste horen is bij deze soort ook bijzonder lang, hij mist echter de ver vooruitstekende lip van de andere soorten, en is daarom, volgens de getuigenis der inboorlingen, slechts in staat om zich met gras te voeden.